De verloren landgoederen van Bergen op Zoom

De verloren Landgoederen van Bergen op Zoom, is de titel van het jongste boek van de Geschiedkundige kring van stad en land van Bergen op Zoom. Geschreven door een drietal auteurs; Jan van de Kasteele, Cees van Wesenbeeck en Willem de Weert. De postzegelvereniging Onderling Contact heeft van de vijf 'Verloren' landgoederen een 5-tal persoonlijke monumenten postzegels gemaakt.

Rond de vestingstad Bergen op Zoom verrezen vanaf de zeventiende en achttiende eeuw talloze statige buitenplaatsen. Kooplieden, regenten en de voorname elite ontvluchtten er de benauwde stad om zomers te genieten van de frisse lucht, fraaie Franse tuinen en schilderachtige parklandschappen. Vijf van deze indrukwekkende landhuizen Roosenoord, Goeree, Lievenshove, Meilust en Ruytershove, vormden ooit het groene en elitaire decor van de Brabantse Wal.

Ruytershove, Voorgevel landgoed Ruytershove, K126 later Wouwestraatweg 257 nu later Ruytershoveweg. Gelegen pal langs de A58 bij knooppunt Zoomland. Vanaf 1708 werd de

hoeve in stappen verbouwd tot buitenplaats met landerijen. In 1747 werd het door Franse troepen bezet. Van 1777 tot 1830 was het in gebruik door de familie Mattemburgh. Diverse welgestelde families uit Bergen op Zoom waren sindsdien bezitter en/of bewoner; Familie Simons-Biesman 1830-1860, Familie De Geep-Simons 1860-1878, de families Dorrepaal en Mosselmans 1878-1884, Familie Laane 1884-1919, Families Rogier en Nerincx voor zandwinning) 1919-1922, Familie Asselbergs 1922-1955, Duitse mijnenschool 1940-1944, Pensionaat en middelbare meisjesschool Zusters van Moerdijk 1945-1954, Gemeente Bergen op zoom 1955-Heden. De villa werd afgebroken in 1968.

Roosenoord, de eerste eigenaar was nazaat van de familie Roosen die veel panden in de stad in eigendom hadden. Ergens tussen 1850 en 1860 werd het buitenverblijf bij Borgvliet gebouwd. Johannus Verheul woont er van 1912 tot 1929. Bijgaande afbeelding van Roosenoord dateert van ± 1920. Christ Rogier wordt in 1929 de laatste bewoner De villa aan de Beukenlaan werd afgebroken in 1939 om plaats te maken voor de bouw van de Kort Heiligers kazerne. Een periode van stadsuitbreiding en voor het huidige gelijknamige sportpark Roosenoord.

Lievenshove. Op het landgoed stond vanaf de 15e eeuw al een hoeve Batzeleersgoed.

Steeds bewoond door notabelen van de stad. In 1876 wordt het buitenverblijf Lievenshove gebouwd voor familie Vermeulen. Op het adres K198 later Balsedreef 199. Op de foto ziet u de achterzijde van landgoed Lievenshove. Vanaf 1907 wordt dokter Marinus Geluk eigenaar. In 1922 werd door M. Geluk de NV Cultuuronderneming Zoomland opgericht en alle bezittingen en landerijen werden daar in onder gebracht. Van 1945 tot 1962 was het een internaat. Eerst voor oorlogspleegkinderen.

Daarna voor een tehuis voor ‘moeilijk opvoedbaren’. De villa verkeerde in zeer slecht staat toen het 1963 werd dichtgetimmerd en daarna gesloopt. In de 1963 werd het westelijk deel van Zoomland, 32 hectare aan de gemeente verkocht waar de stadsuitbreiding Gageldonk-Oost/Warade-Oost ontstond. In 1972 werd 285 hectaren bossen, heide en vennen door het Brabants Landschap aangekocht. Bijzonder gegeven is dat het buitenverblijf pal tegen het huidige kruispunt Rooseveltlaan Gagelboslaan aan lag, Oostelijk van het voormalig zwembad Gageldonk.

Huize Goeree, een buitenverblijf dat zijn oorsprong vindt in de tijd van de turfwinning in de 15e eeuw. Gelegen aan de vroegere Balsebaan 199. Vanaf 1752 bewoond door de diverse families waaronder Smelt vanaf 1852 en laatstelijk M. Geluk (Zoomland NV) vanaf 1923. Het werd in 1937 afgebroken. Thans onderdeel van Zoomland. Alleen de gracht eromheen bestaat nog. De foto opname is van voor 1910.

Landgoed Meilust, voorheen Maylust. De naam Meilust is afkomstig van Friedrich May, een Zwitsers militair die hier in 1760 een 'Lust van May' liet bouwen. Maylust werd gesloopt in 1877. Villa Meilust wordt daarna gebouwd maar ook weer gesloopt om in 1905 plaats te maken voor het laatste buitenverblijf. Tot 1914 bewoond door familie en weduwe van Louis Godderis. Daarna volgen diverse eigenaren van het landgoed tot de Duitsers in 1941 het landgoed bezetten. Na de oorlog huisvest de Marechaussee zich op het landgoed. De villa is in 1992 afgebroken.

Het lot van deze buitenplaatsen veranderde drastisch in het verloop van de twintigste eeuw. Door verandering van eigenaars, financiële achteruitgang, achterstallig onderhoud en de onstuitbare uitbreiding van Bergen op Zoom verloren de buitenplaatsen hun oorspronkelijke functie. Landhuizen raakten in verval, werden gesloopt of verdwenen langzaam uit het stadsbeeld. Waar ooit herenhuizen stonden, maakten parken plaats voor nieuwe woonwijken, wegen, kazernes en sportparken. Vandaag de dag herinneren vooral straatnamen, oude kadasterkaarten en sporadische relictsporen, zoals een verdwaalde poortdoorgang, een vergeten oprijlaan of een eeuwenoude bomenrij aan deze verdwenen glorie. Het boek verloren landgoederen van Bergen op Zoom heeft met dit stuk lokale geschiedschrijving, de herinnering aan een vijftal landgoederen een nieuw gezicht gegeven.

Bronnen:
Foto’s; West-Brabants Archief
Boek de verloren landgoederen van Bergen op Zoom; Geschiedkundige kring Bergen op Zoom.
Auteurs; Jan van de Kasteele, Willem de Weert en Cees Vanwesenbeeck

Ruyterhove

Goeree

Roosenoord

Meilust

Lievenshove